

**ЮВІЛЕЙ
АКАДЕМІКА
ОЛЕГА ВАСИЛЬОВИЧА
КОРКУШКО**

9 лютого 2019 р. виповнюється 90 років від дня народження і 65 років наукової, педагогічної, лікарської та громадської діяльності відомого терапевта і геронтолога, керівника сектора клінічної геронтології та геріатрії, завідувача відділом клінічної фізіології та патології внутрішніх органів Державної установи «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова НАМН України», академіка НАМН України, чл.-кор. НАН України, чл.-кор. РАН, лауреата Державних премій УРСР та України, Заслуженого діяча науки і техніки України, професора Олега Васильовича Коркушко.

Після закінчення в 1954 р. лікувального факультету Київського медичного інституту О. В. Коркушко завідував сільською амбулаторією на Житомирщині, потім вступив до аспірантури на кафедру терапії № 1 Київського інституту удосконалення лікарів, якою керував професор Д. Ф. Чеботарьов. З 1958 по 1960 рр. працював асистентом кафедри, вивчав функціональний стан печінки при гнійних захворюваннях легенів, розробляв питання консервативного лікування таких хворих, їх передопераційної підготовки. Кандидатська дисертація була успішно захищена в 1961 р.

Подальший творчий шлях Олега Васильовича пов'язаний з Інститутом геронтології АМН СРСР (в даний час ДУ «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова НАМН України»). В 1964-1978 рр. він керував лабораторією функціональної діагностики, а з 1978 р. очолює відділ клінічної фізіології та патології внутрішніх органів. В 1969 р. захистив докторську дисертацію «Клініко-функціональні особливості серцево-судинної системи у літніх, старих людей і довгожителів», в якій узагальнив результати досліджень функціонального стану серцево-судинної системи при старінні. На ті часи ця робота була унікальною, в ній вперше представлено нормативи показників серцево-судинної системи по десятиліттях, які в подальшому використовувалися для розмежування вікових і патологічних змін.

Характерною особливістю наукової діяльності О. В. Коркушко є широта інтересів, тісний зв'язок вирішуваних питань до потреб практичної охорони здоров'я. Його дослідження відрізняє глибина наукового пошуку,

прагнення дійти до самої суті досліджуваних явищ, розкрити механізми. Так, в дослідженнях з клінічної фізіології серцево-судинної системи були вивчені вікові особливості всіх її ланок — різні функції серця, периферичний кровообіг, мікроциркуляція, функціональний стан ендотелію судин, механізми нейроендокринної регуляції, добові біоритми, визначено шляхи підвищення стійкості серцево-судинної системи до стресових впливів, методи поліпшення фізичної працездатності. Під керівництвом вченого плідно розвивався науковий напрямок, присвячений вивченню змін мікроциркуляції і реологічних властивостей крові при старінні і захворюваннях системи кровообігу. Були розроблені і впроваджені нові методи діагностики, лікування і реабілітації хворих похилого віку з ішемічною хворобою серця, гіпертонічною хворобою, порушеннями серцевого ритму, серцевою недостатністю.

Завдяки науковим працям О. В. Коркушко і його учнів розкриті вікові особливості патогенезу захворювань травної системи. Показана роль нейрогуморальних механізмів у формуванні вікових змін моторної і секреторної функцій шлунку, зовнішньосекреторної функції підшлункової залози, вдосконалено методи діагностики, лікування і профілактики захворювань травної системи у літніх і старих людей.

Серед активно розроблюваних наукових напрямків слід відзначити дослідження вікових змін водноелектролітного обміну і кислотно-лужного стану, механізмів зниження стійкості до стресів, питань фармакодинаміки і фармакокінетики лікарських препаратів у людей похилого віку.

Одним з пріоритетних напрямків наукової діяльності академіка О. В. Коркушко є розробка концепції передчасного (прискореного) старіння людини, методик визначення функціонального віку фізіологічних систем, обґрунтування і впровадження раціональних режимів фізичних і гіпоксичних тренувань, оптимальних схем застосування геропротекторів для профілактики прискореного старіння і лікування вікозалежної патології.

Під керівництвом О. В. Коркушко виконано великий цикл робіт, присвячених з'ясуванню ролі ендотеліальної дисфункції в розвитку серцево-судинної патології у

людей похилого віку. Поряд з цим вивчені вікові зміни біологічних ритмів серцево-судинної і дихальної системи, автономної нервової системи, встановлений їх зв'язок з порушеннями функціональної активності епіфіза; запропоновані нові підходи до корекції порушених біоритмів у осіб похилого та старечого віку.

У дослідженнях з клінічної фізіології дихальної системи вивчені зміни при старінні всіх її ланок — вентиляційної функції легень, бронхіальної прохідності, дифузійної здатності легень, регіонарного кровотоку, кисеньтранспортової функції еритроцитів, обміну кисню в тканинах.

Завдяки багаторічним дослідженням О. В. Коркушко і його учнів обґрунтована концепція розвитку гіпоксії при старінні, розкриті її механізми, запропоновані шляхи підвищення стійкості організму до гіпоксії в похилому віці. Було показано, що киснева недостатність при старінні носить складний характер. З одного боку, знижується кисневе постачання тканин, що пов'язано зі змінами дихальної та серцево-судинної систем, з іншого — порушується використання кисню, що надходить до тканин, тобто поєднуються елементи гіпоксичної, циркуляторної та тканинної гіпоксії. З урахуванням установлених вікових особливостей реакції людей похилого віку на гіпоксію розроблені методи підвищення їх стійкості до гіпоксії. Поряд з цим розроблялися питання патогенезу, діагностики, лікування і реабілітації хворих похилого віку з захворюваннями легень. Розроблені ефективні немедикаментозні методи лікування захворювань дихальної системи в похилому віці.

О. В. Коркушко є автором понад 900 наукових праць, в тому числі 17 монографій. Серед них «Передчасне старіння людини» (1979), «Клінічна кардіологія в геріатрії» (1980), «Гіпоксія і старіння» (1980), «Серцево-судинна система і вік» (1983), «Неспецифічні захворювання легень в геріатричній практиці» (1984), «Система згортання крові при старінні» (1988), «Геріатрія в терапевтичній практиці» (1993), «Пептидні препарати тимуса і епіфіза в профілактиці прискороеного старіння» (2002), «Аналіз варіабельності ритму серця в клінічній практиці: вікові аспекти» (2002), «Передчасне старіння: фактори ризику, діагностика, засоби попередження, метаболічна терапія» (2003), «Пінеальна залоза. Шляхи корекції при старінні» (2006), «Тромбоцити: фізіологія, морфологія, вікові та патологічні особливості, антиромбоцитарна терапія» (2011), «Гіпоксія як метод підвищення адаптаційної здатності організму» (2015). У Олега Васильовича понад 40 патентів і авторських свідоцтв.

Дослідження О. В. Коркушко в області вікової фізіології, клінічної геронтології та геріатрії отримали гідне визнання в науковому світі в нашій країні і за її межами. Він Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат трьох Державних премій. Державна премія УРСР 1984 р. присуджена йому за цикл досліджень з вікової фізіології та патології, розробку нових методів діагностики і лікування

захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку. У 1997 р. вчений удостоєний Державної премії України за створення препаратів і продуктів спрямованої дії для людини і тварин з використанням молочнокислих бактерій. У 2003 р. йому присуджено Державну премію України за цикл робіт з дослідження фундаментальних механізмів дії оксиду азоту на серцево-судинну систему.

За монографію «Геріатрія в терапевтичній практиці» О. В. Коркушко в 1994 р. удостоєний премії ім. С. П. Боткіна РАМН, а в 1995 році — премії ім. акад. Н. Д. Стражеска НАН України. За монографію «Пінеальна залоза. Шляхи корекції при старінні» в 2010 р. йому присуджена премія ім. Д. Ф. Чеботарьова НАН України.

У зв'язку зі 100-річчям від дня заснування Національної академії наук України нагороджений пам'ятною відзнакою Національної академії наук України (на честь 100-річчя НАНУ), а з нагоди 25-річчя Національної академії медичних наук України його нагороджено Орденом Преподобного Агапіта Цілителя Печерського (за розбудову Національної академії медичних наук України та з нагоди її 25-річчя).

Педагогічний талант Олега Васильовича проявився в підготовці 23 докторів та 74 кандидатів медичних наук, в навчанні понад 220 аспірантів та клінічних ординаторів. Серед його учнів багато професорів, відомих вчених та лікарів.

Плідну наукову і педагогічну діяльність О. В. Коркушко поєднує з великою науково-організаційною роботою. Протягом багатьох років він був заступником голови правління Всесоюзного наукового товариства геронтологів і геріатрів, головою проблемної комісії Наукової ради з геронтології та геріатрії АМН СРСР, заступником редактора розділу «Геронтологія» Великої медичної енциклопедії, головним редактором журналу «Кровообіг та гемостаз». Він президент української асоціації «Мікроциркуляція, гемореологія, тромбоемболіоз», відповідальний редактор розділу «геріатрія» журналу «Проблеми старения и долголетия», член редколегії журналів: «Журнал Національної академії медичних наук України», «Український терапевтичний журнал», «Серце і судини», «Сучасна гастроентерологія», «Український пульмонологічний журнал» і редакційної ради журналів: «Український кардіологічний журнал», «Львівський клінічний вісник», «Серцева недостатність», «Мистецтво лікування», «Успехи геронтології», член правління медичного наукового товариства геронтологів і геріатрів України, Українського кардіологічного товариства, почесний член геронтологічних товариств Німеччини і Болгарії, член спеціалізованої вченої ради при ДУ «Національний науковий центр "Інститут кардіології ім. акад. Н. Д. Стражеска НАМН України».

Щиро вітаючи Олега Васильовича Коркушко з ювілеєм, бажаємо йому здоров'я, довголіття, успіхів та творчого натхнення!

*ДУ «Інститут геронтології
ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України»
Правління Асоціації фтизіатрів
і пульмонологів України
Редакційна колегія
«Українського пульмонологічного журналу»*